

Projekt

z dnia 12.02.2018 r. Zatwierdzony przez Zarząd
Powiatu Tarnogórskiego

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU TARNOGÓRSKIEGO**

z dnia 12 lutego 2018 r.

**w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej Realizowanego w Powiecie Tarnogórskim
w latach 2018 - 2020”**

Na podstawie art. 4 ust.1 pkt. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1868 z późn. zm.)¹⁾ i art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U. z 2017 poz. 697 z późn. zm.)²⁾

**Rada Powiatu
uchwała:**

§ 1. Przyjmuje się „Program Rozwoju Pieczy Zastępczej Realizowany w Powiecie Tarnogórskim w latach 2018 - 2020” w treści stanowiącej załącznik do niniejszej uchwały

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2018 roku.

§ 4. Uchwała zostanie ogłoszona w sposób zwyczajowo przyjęty.

¹⁾Przepisy wprowadzające zmiany opublikowano w: Dz.U. z 2018 r., poz. 130

²⁾Przepisy wprowadzające zmiany opublikowano w: Dz.U. z 2017 r. poz. 1292, poz. 60, poz. 2217

Załącznik do Uchwały Nr

Rady Powiatu Tarnogórskiego

z dnia 12 lutego 2018 r.

PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ REALIZOWANY W POWIECIE TARNOGÓRSKIM W LATACH 2018 - 2020

Tarnowskie Góry, luty 2018

I. WPROWADZENIE

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy został stworzony w trosce o dobro dzieci całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki rodziców, w celu zaspokojenia ich podstawowych praw do wzrastania w środowisku rodzinnym. Jest on kontynuacją i rozwinięciem poprzednich Programów Rozwoju Pieczy Zastępczej przyjętych uchwałą nr X/90/2015 Rady Powiatu Tarnogórskiego z dnia 25 sierpnia 2015 roku w sprawie przyjęcia „Programu rozwoju pieczy Zastępczej Realizowanego w Powiecie Tarnogórskim w latach 2015 - 2017” oraz uchwałą Nr XXVI/311/2012 Rady Powiatu Tarnogórskiego z dnia 28 sierpnia 2012 roku w sprawie przyjęcia „Programu rozwoju pieczy Zastępczej Realizowanego w Powiecie Tarnogórskim w latach 2012 - 2014”.

Corocznie Radzie Powiatu Tarnogórskiego przedstawiane jest sprawozdanie z realizacji Programu.

Podstawą prawną do opracowania i wdrażania Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2017, poz. 697, ze zm.).

Zakłada się, że realizacja założonych w programie celów oraz współpraca z innymi organami przyniesie spodziewane efekty. Intencją rodzinnej pieczy zastępczej jest to, by rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka sprawowały opiekę nad dzieckiem tymczasowo. Jest to czas niezbędny do ustabilizowania sytuacji dziecka, czas pracy z rodzicami biologicznymi i zastępczymi w taki sposób, by dziecko wróciło do swoich rodziców lub zostało przysposobione.

Dla dzieci, których sytuacji nie będzie można ustabilizować, rodzinna piecza zastępcza trwać będzie do czasu osiągnięcia pełnoletności przez dziecko, a obowiązkiem rodziny zastępczej i osób prowadzących rodzinne domy dziecka będzie przygotowanie dziecka do samodzielnego życia.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w formie:

1) rodzinnej i są nią:

- rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne,

- rodzinne domy dziecka,

2) instytucjonalnej – placówki opiekuńczo-wychowawcze różnych typów.

II. DIAGNOZA PROBLEMU SPOŁECZNEGO

Diagnozę problemu społecznego dotyczącego pieczy zastępczej na terenie Powiatu Tarnogórskiego opracowano w oparciu o analizę danych na przestrzeni ostatnich trzech lat biorąc pod uwagę stan na ostatni dzień każdego roku.

Poniższe Tabele ilustrują ilość dzieci umieszczonych na terenie Powiatu Tarnogórskiego, dla których konieczne było zapewnienie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych. Widać, iż ilość dzieci pozbawionych opieki rodziców na przestrzeni analizowanego okresu pozostaje na równym poziomie.

Tabela 1 Ilość dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Tarnogórskiego

Ilość dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Tarnogórskiego w tym:	2015	2016	2017

Spokrewnionych	70	82	69
Niezawodowych	107	100	96
Zawodowych	15	24	30
Specjalistycznych	9	4	4
Pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	7	4	16
Rodzinnych Domach dziecka	25	25	17
RAZEM	233	239	232

Przedstawione w Tabeli nr 1 dane wskazują, iż w analizowanym okresie liczba dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Tarnogórskiego utrzymuje się na równym poziomie. Podobnie analiza, danych dotyczących liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej poza Powiatem Tarnogórskim, wskazuje na utrzymanie tendencji na równym poziomie (Tabela 2) .

Tabela 2 *Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych poza terenem Powiatu Tarnogórskiego*

	2015	2016	2017
Ilość dzieci	13	15	13

Tabela 3 *Rodziny zastępcze na terenie Powiatu Tarnogórskiego*

Rodziny zastępcze na terenie Powiatu Tarnogórskiego	2015	2016	2017
Spokrewnione	56	62	44
Niezawodowe	76	73	66
Zawodowe (wszystkie typy)	12	13	14
RAZEM	144	148	124

Tabele nr 3 przedstawia ilość rodzin zastępczych funkcjonujących w Powiecie Tarnogórskim, jak widać spada liczba rodzin zastępczych, zwłaszcza odnotowuje się spadek rodzin spokrewnionych.

Tabela 4 *Zawodowe rodziny zastępcze*

Zawodowe rodziny zastępcze	2015	2016	2017
Zawodowe	4	6	7
Specjalistyczne	3	2	2
Pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	1	1	2
RDD	4	4	3
RAZEM	12	13	14

Nie wszystkie dzieci pozbawione opieki rodziców mogą zostać umieszczone w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Dotyczy to zwłaszcza małoletnich powyżej 13 roku życia, przejawiających objawy demoralizacji, sprawiających kłopoty wychowawcze, nie potrafiących prawidłowo funkcjonować w rodzinie. Ponadto, zauważalne jest, iż dzieci, które nie nawiązały więzi z rodziną zastępczą, z uwagi na wcześniejsze traumy i odrzucenia, w wieku dorastania sprawiają szereg problemów, z którymi rodziny zastępcze nie są w stanie sobie poradzić. Piecza zastępcza w odniesieniu do nich jest realizowana przez umieszczenie w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Dzieci wymagające umieszczenia w placówce typu socjalizacyjnego są w miarę posiadania wolnych miejsc przyjmowane przez placówki spoza Powiatu Tarnogórskiego.

Tabela 5 *Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo - wychowawczych poza terenem Powiatu Tarnogórskiego*

	2015	2016	2017
Ilość dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza Powiatem Tarnogórskim	45	58	50

Rodziny zastępcze są ustanawiane przez właściwe sądy opiekuńcze. Jednym z warunków, jakie muszą spełniać osoby chcące sprawować nad dzieckiem pieczę zastępczą, jest ukończenie właściwego szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach regularnie organizuje i prowadzi szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych. Rodziny niespokrewnione z dziećmi po zakończonym szkoleniu przechodzą proces kwalifikacji do pełnienia tej funkcji. Dane liczbowe dotyczące ilości szkoleń w ostatnich trzech latach przedstawia Tabela 6.

Tabela 6 Szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych

	2015	2016	2017
Liczba rozpoczętych edycji szkolenia	2	1	1
Liczba rodzin kandydackich zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnego domu dziecka	4	3	7

Poniższe tabele – 7 i 8 – ukazują dane liczbowe dotyczące usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach wspiera proces usamodzielnienia przez pomoc finansową na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie w formie rzeczowej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia. Każdego roku tutaj Centrum organizuje też szkolenia dla wychowanków pieczy zastępczej, mające na celu przygotowanie ich do samodzielności. Młodzież ma możliwość uczestniczenia w szkoleniach zawodowych, które są współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

Tabela 7 Usamodzielniający się wychowankowie rodzin zastępczych

	2015	2016	2017
ilość osób, którym wypłacono pomoc na kontynuowanie nauki	49	49	47
ilość osób, którym wypłacono pomoc na usamodzielnienie	7	4	5
ilość osób, którym wypłacono pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	6	5	6
wsparcie procesu usamodzielnienia – ilość szkoleń	1	1	1

Tabela 8 Usamodzielniający się wychowankowie placówek opiekuńczo – wychowawczych

	2015	2016	2017
ilość osób, którym wypłacono pomoc na kontynuowanie nauki	18	17	17
ilość osób, którym wypłacono pomoc na usamodzielnienie	5	1	4
ilość osób, którym wypłacono pomoc na zagospodarowanie	3	3	3

w formie rzeczowej			
wsparcie procesu usamodzielnienia – ilość szkoleń	1	1	1

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach bardzo duży nacisk kładzie na profesjonalizację rodzin zastępczych. Każdego roku pozyskuje środki finansowe na organizację szkoleń podnoszących kompetencje rodzicielskie osób sprawujących pieczę zastępczą i zapobiegających występowaniu zjawiska wypalenia zawodowego. Ponadto przekazuje rodzinom zastępczym informacje o możliwości skorzystania ze szkoleń i warsztatów organizowanych przez różne instytucje i stowarzyszenia. W szkoleniach biorą udział głównie rodziny niespokrewnione, w szczególności zawodowe. Nie bez znaczenia pozostaje edukowanie i profilaktyka wobec dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Tabela 9 Szkolenia dla istniejących rodzin zastępczych

	2015	2016	2017
Ilość szkoleń dla rodzin zastępczych	1	2	1
Ilość szkoleń dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	1	0*	0*

* Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej były objęte szeregiem działań w ramach realizacji projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. Dzieci były objęte między innymi:

- specjalistyczną rehabilitacją, w tym: Hipoterapia, Tomatis, rehabilitacja na basenie, metoda Weroniki Sherborne
- Integracją Sensoryczną,
- Terapia EEG Biofeedback
- Trening umiejętności społecznych,
- Diagnostyką FAS,
- Warsztatami WenDo – asertywność i samoobrona dla kobiet i dziewcząt

Każdego roku na terenie PCPR w Tarnowskich Górach odbywają się spotkania dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z ich rodzicami. Ilość spotkań na przestrzeni ostatnich trzech lat ilustruje poniższa tabela. Od 2012 roku za pracę z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonymi w pieczy zastępczej odpowiada właściwa gmina.

Tabela 10 Rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

	2015	2016	2017
Spotkania z dziećmi na terenie PCPR – ilość spotkań	186	162	120*
Ilość powrotów dzieci pod opiekę rodziców	4	14	17

* dodatkowo poza spotkaniami na terenie PCPR w 2017 wiele dzieci przebywających w pieczy zastępczej w porozumieniu z PCPR spotykało się ze swoimi rodzicami biologicznymi poza siedzibą tutejszego Centrum, między innymi w Powiatowym Młodzieżowym Dom Kultury Jordan w Tarnowskich Górach, w domu rodziny zastępczej, w domu rodziny biologicznej, na placach zabaw, w parkach, w bawialniach itp. Część rodzin, szczególnie spokrewnionych organizuje spotkania we własnym zakresie.

Wynikiem utrzymywania regularnych kontaktów dzieci z rodzicami naturalnymi, pracy Koordynatorów i innych pracowników Centrum oraz współpracą z Ośrodkami Pomocy Społecznej wzrosła ilość dzieci powracających pod opiekę rodziców naturalnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach dzięki zatrudnieniu profesjonalnej kadry – pracownicy socjalni, pedagog, psycholog – umożliwia rodzinom zastępczym korzystanie ze specjalistycznego poradnictwa. Tabela 11 ilustruje ile rodzin zastępczych korzystało z tej formy wsparcia w ciągu ostatnich trzech lat. Sprawy, z którymi strony zwracały się po poradę dotyczyły problemów opiekuńczo -wychowawczych, zachowań dzieci, kryzysu szkolnego, adaptacji dziecka do nowego środowiska, konfliktów w rodzinie, w kwestiach prawnych to głównie pomoc w załatwieniu spraw spadkowych, wnioski o adopcje, sprawy alimentacyjne.

Tabela 11 *Poradnictwo dla rodzin zastępczych*

	2015	2016	2017
Ilość rodzin zastępczych korzystających ze specjalistycznego poradnictwa	28	19	25

Ponadto każda rodzina zastępcza jest objęta wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub innego doświadczonego specjalisty, realizującego zadania koordynatora. Dzięki temu osoby prowadzące rodzinną pieczę zastępczą mają możliwość bieżącego konsultowania pojawiających się problemów.

Zdecydowana większość rodzin zastępczych chętnie korzysta z udziału w imprezach o charakterze integracyjnym takich jak: bale okolicznościowe, pikniki, konkursy, organizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Analiza powyższych danych wskazuje jednoznacznie, iż przyjęty w poprzednim okresie program rozwoju pieczy zastępczej w prawidłowy sposób wyznaczał kierunki działania, wskazuje to na następujące prawidłowości dotyczące pieczy zastępczej w Powiecie Tarnogórskim:

- Liczba dzieci, którym konieczne jest zapewnienie opieki w pieczy zastępczej, na przestrzeni analizowanych lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

- Maleje liczba rodzin zastępczych głównie spokrewnionych z dzieckiem, co wskazuje, iż działania podejmowane wspólnie z gminami, w celu zapobiegania umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej są działaniami zmierzającymi w prawidłowym kierunku, to znaczy dzieci pozostają pod opieką rodziny bez konieczności ustanowienia rodziny zastępczej, jak również dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych spokrewnionych wracają pod opiekę rodziców biologicznych.

- Dzieci powyżej 13 roku życia, które wymagają opieki, często trafiają do placówek pieczy instytucjonalnej poza Powiat Tarnogórski.

- Istnieje potrzeba zwiększenia ilości rodzin zastępczych, a przede wszystkim pozyskanie kandydatów na rodziny niezawodowe (maleje liczba rodzin). Ponadto z analizy danych wynika, iż obecnie średni wiek rodzin zastępczych kształtuje się na poziomie 50 roku życia.

- Zwiększa się ilość dzieci wracających do rodzin biologicznych. Jednakże w dalszym ciągu konieczne jest podejmowanie przez gminy działań zmierzających do efektywniejszej pracy z rodzicami w środowisku ich zamieszkania, w celu reintegracji rodzin lub podejmowanie działań umożliwiających przysposobienie dzieci, w przypadku gdy ich powrót pod opiekę rodziców jest niemożliwy.

- Ze względu na malejącą liczbę rodzin zastępczych istnieje potrzeba tworzenia rodzin zawodowych, szczególnie takich, które będą gotowe zaopiekować się więcej niż trójką dzieci lub dziećmi ze szczególnymi potrzebami, małoletnimi matkami z dziećmi, dziećmi kierowanymi do pieczy zastępczej na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich,

- W związku z pojawiającymi się trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi wzrasta potrzeba korzystania przez osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą ze specjalistycznego poradnictwa i pomocy w rozwiązywaniu sytuacji trudnych. Niesie to za sobą konieczność podjęcia działań w celu zapewnienia odpowiedniej obsady profesjonalnej kadry, przygotowanej do pracy z rodziną (koordynatorzy, psychologzy, pedagodzy, specjaliści pracy z rodziną). Również wskazuje to na konieczność zapewnienia rodzinom

zastępczym dostępu do specjalistycznej pomocy oraz wprowadzenie oferty usług dla osób sprawujących pieczę zastępczą.

- Istnieje konieczność zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych dla dzieci opuszczających pieczę zastępczą.

- Wszystkie postanowienia Sądu są natychmiast realizowane, co oznacza, iż w Powiecie Tarnogórskim nie istnieje lista dzieci oczekujących na umieszczenie w pieczy zastępczej.

III. ADRESACI

Adresatami programu są:

- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- rodziny pomocowe,
- pełnoletni wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- osoby opuszczające rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą,
- dzieci umieszczone w pieczy zastępczej,
- rodzice dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

IV. PARTNERZY W REALIZACJI PROGRAMU

- ośrodki pomocy społecznej
- placówki edukacyjne
- urzędy miast i gmin
- placówki opiekuńczo-wychowawcze
- rodziny zastępcze
- rodzinne domy dziecka
- rodziny pomocowe
- policja
- straż miejska
- Powiatowy Urząd Pracy
- organizacje pozarządowe
- placówki służby zdrowia
- sądy
- kuratorzy dla nieletnich i dla dorosłych
- władze samorządowe
- wolontariusze
- media.

V. CELE

Celem nadrzędnym programu rozwoju pieczy zastępczej jest zapewnienie opieki i wsparcia dzieciom i młodzieży z terenu Powiatu Tarnogórskiego, których rodzice nie są w stanie czasowo lub trwale takiej opieki nad nimi sprawować, w szczególności poprzez umożliwienie im wzrastania w środowisku rodzinnej pieczy zastępczej. Zadania zaplanowane do realizacji, ujęte w cele operacyjne, mają charakter profilaktyczny, prewencyjny, a także służą zwalczaniu problemu (jakim jest brak opieki nad dziećmi) i jego negatywnych konsekwencji. Cele operacyjne sformułowano w następujący sposób:

Cel operacyjny 1

Zapewnienie opieki zastępczej dla dzieci w ramach zasobów wewnątrzrodzinnych.

<u>Działanie 1</u>	Współpraca z gminami w celu ustalenia możliwości przejęcia opieki nad dzieckiem przez krewnych dziecka – Zespoły Celowe w oparciu o <i>Forum współpracy pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty i zdrowia na rzecz kompleksowego wsparcia osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.</i>
--------------------	--

Cel operacyjny 2

Edukacja społeczna i promocja rodzicielstwa zastępczego jako formy opieki nad opuszczonym dzieckiem – Akcja Kangurkowo

<u>Działanie 1</u>	Udział PCPR w zorganizowanych akcjach propagujących rodzicielstwo zastępcze
<u>Działanie 2</u>	Opracowanie materiałów graficznych Akcji Kangurkowo (ulotki i roll-up)
<u>Działanie 3</u>	Organizowanie imprez promujących rodzicielstwo zastępcze, w tym Dnia Rodzicielstwa Zastępczego
<u>Działanie 4</u>	Opracowanie i prowadzenie strony internetowej na domenie Kangurkowo
<u>Działanie 5</u>	Opracowanie i prowadzenie Funpage Kangurkowo
<u>Działanie 6</u>	Projekt i wykonanie maskotki Akcji Kangurkowo
<u>Działanie 7</u>	Stworzenie piosenki, nagranie oraz nakręcenie wideoklipu
<u>Działanie 8</u>	Nakręcenie filmu informacyjnego o systemie pieczy zastępczej w Powiecie Tarnogórskim
<u>Działanie 9</u>	Publikacja materiałów promocyjnych w lokalnych mediach

Cel operacyjny 3

Tworzenie nowych miejsc opieki i wychowania dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej

<u>Działanie 1</u>	Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych
<u>Działanie 2</u>	Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych
<u>Działanie 3</u>	Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla dzieci kandydatów na rodziców zastępczych
<u>Działanie 4</u>	Prowadzenie badań psychologicznych i pedagogicznych kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe.
<u>Działanie 5</u>	Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Cel operacyjny 4

Profesjonalizacja rodzicielstwa zastępczego poprzez tworzenie zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.

<u>Działanie 1</u>	Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego
<u>Działanie 2</u>	Zawieranie umów z rodzinami niezawodowymi o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej wg limitu określonego w punkcie VI programu. Limit dotyczy funkcjonujących rodzin niezawodowych, spełniających warunki do przekształcenia ich w rodziny zawodowe zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
<u>Działanie 3</u>	Zawieranie umów o utworzenie rodziny zawodowej z kandydatami do pełnienia w/w funkcji, zgodnie z potrzebami Powiatu w tym zakresie i po wyrażeniu zgody przez Zarząd Powiatu Tarnogórskiego.
<u>Działanie 4</u>	Tworzenie rodzinnych domów dziecka zgodnie z potrzebami Powiatu w tym zakresie i po wyrażeniu zgody przez Zarząd Powiatu Tarnogórskiego.

Cel operacyjny 5

Wspieranie merytoryczne istniejących rodzin zastępczych.

<u>Działanie 1</u>	Poszerzenie oferty szkoleń dla rodzin zastępczych, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz zapobieganie zjawisku wypalenia zawodowego
<u>Działanie 2</u>	Zwiększenie oferty poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz rodzin pomocowych
<u>Działanie 3</u>	Zwiększenie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej zakresu dostępu

<u>Działanie 4</u>	do specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, medycznej itp.
<u>Działanie 5</u>	Poszerzenie oferty terapeutycznej dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej
<u>Działanie 6</u>	Zwiększenie ilości rodzin zastępczych objętych opieką koordynatora
<u>Działanie 6</u>	Stworzenie właściwych warunków do zorganizowania grupy wsparcia dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i zachęcanie rodzin do skorzystania z tej formy pomocy
<u>Działanie 7</u>	Zapewnienie wsparcia rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka poprzez rodziny pomocowe
<u>Działanie 8</u>	Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy
<u>Działanie 9</u>	Zapewnienie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka pomocy prawnej

Cel operacyjny 6

Integracja środowiska rodzin zastępczych

<u>Działanie 1</u>	Organizacja grup wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą
<u>Działanie 2</u>	Organizacja imprez i spotkań mających na celu integrację środowiska rodzin zastępczych

Cel operacyjny 7

Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

<u>Działanie 1</u>	Prowadzenie grup edukacyjnych i szkoleń dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej
<u>Działanie 2</u>	Tworzenie i pomoc w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia
<u>Działanie 3</u>	pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia, w szczególności poprzez organizowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe

Cel operacyjny 8

Pełna stabilizacja sytuacji dziecka (w tym powrót do rodziny biologicznej lub adopcja)

<u>Działanie 1</u>	Realizacja planu pomocy dziecku oraz współpraca przy realizacji planu pracy z rodziną dziecka, w szczególności dążenie do powrotu dzieci pod opiekę rodziców biologicznych lub adopcja.
--------------------	---

Cel operacyjny 9

Zapewnienie opieki dzieciom powyżej 13 roku życia, które nie mogą być umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej

<u>Działanie 1</u>	Podjęcie działań zmierzających do utworzenia placówki opiekuńczo – wychowawczej dla 14 wychowanków.
--------------------	---

VI. LIMIT ZAWODOWYCH RODZIN ZASTĘPCZYCH

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada stopniowy przyrost zawodowych rodzin zastępczych wg przyjętego rocznego limitu. W Powiecie Tarnogórskim kształtuje się on następująco:

Limit zawodowych rodzin zastępczych zgodnie z art. 56 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

	2018	2019	2020
Liczba nowych rodzin zastępczych zawodowych	1	1	1

Określony w tabeli limit nie dotyczy rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Tarnogórskiego, z którymi umowy podpisali starostowie lub prezydenci innych powiatów lub miast na prawach powiatu.

VII. ZAKŁADANE REZULTATY

Program ma charakter ogólny i wytycza kierunki działań w obszarze pieczy zastępczej. Realizacja części zadań jest niemożliwa do bezpośredniej weryfikacji w procesie prostego, fizycznego monitoringu. Z tego

powodu zakładane rezultaty programu określono w następujący sposób:

- zaspokojenie potrzeb dzieci - stabilizacja, poczucie bezpieczeństwa, prawo do wychowywania się w rodzinie,
- odbudowanie zdolności do tworzenia więzi rodzinnych,
- życiowe usamodzielnienie osób i rodzin oraz ich integracja ze środowiskiem,
- rozwój kompetencji wychowawczych osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą,
- samodzielne rozwiązywanie problemów w szczególności rodzinnych i związanych z opieką nad dzieckiem,
- przychylność społeczna dla rodzicielstwa zastępczego, przełamanie stereotypów (mierzona np. ilością zgłoszeń rodzin na szkolenie dla kandydatów na rodziców zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka),
- zwiększenie skuteczności działań sprzyjających pozyskiwaniu kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- większa ilość zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, tworzona w miarę środków finansowych posiadanych przez samorząd,
- zmniejszenie liczby dzieci objętych opieką w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- zwiększenie ilości powrotów dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej do naturalnych rodziców,
- większa liczba adopcji dzieci z uregulowaną sytuacją prawną,
- niższe koszty opieki i wychowania.

VIII. MONITORING PROGRAMU

Przedmiotem monitorowania będą wybrane wskaźniki oceny efektów i korzyści realizacji każdego z celów operacyjnych programu. Monitoring będzie dokonywany raz w roku poprzez analizę jakościową i ilościową realizacji programu. Okresem monitorowania jest rok kalendarzowy. Wynikiem monitoringu będzie coroczna informacja przekazana Staroście i Radzie Powiatu Tarnogórskiego w formie sprawozdania do końca marca każdego roku, jako integralna część sprawozdania z działalności PCPR.

IX. WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU

Cel operacyjny 1

Zapewnienie opieki zastępczej dla dzieci w ramach zasobów wewnątrzrodzinnych.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Współpraca z gminami w celu ustalenia możliwości przejęcia opieki nad dzieckiem przez krewnych dziecka	Ilość powołanych Zespołów Celowych związanych z zagrożeniem separacji dzieci od rodziców Liczba kandydatów na rodziców zastępczych spośród krewnych dziecka wskazanych sądowi przez PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach (PCPR), ośrodki pomocy społecznej (OPS)

Cel operacyjny 2

Edukacja społeczna i promocja rodzicielstwa zastępczego jako formy opieki nad opuszczonym dzieckiem – Akcja Kangurkowo

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Udział PCPR w zorganizowanych akcjach propagujących rodzicielstwo zastępcze	Liczba i nazwa akcji, do których przystąpił PCPR	PCPR
2	Opracowanie materiałów graficznych Akcji Kangurkowo	Liczba projektów	PCPR,

	(ulotki i roll-up)		organizacje pozarządowe (NGO)
3	Organizowanie imprez promujących rodzicielstwo zastępcze, w tym Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	Liczba zorganizowanych imprez, Liczba rodzin biorących udział w imprezach	PCPR, NGO
4	Opracowanie i prowadzenie strony internetowej na domenę Kangurkowo	Wykaz aktualizacji strony	PCPR
5	Opracowanie i prowadzenie Funpage Kangurkowo	Ilość polubień, Ilość wyświetleń w miesiącu	PCPR
6	Projekt i wykonanie maskotki Akcji Kangurkowo	Ilość projektów, Ilość wykorzystania maskotki	PCPR, NGO
7	Stworzenie piosenki, nagranie oraz nakręcenie wideoklipu	Piosenka, wideoklip, nagranie	PCPR
8	Nakręcenie filmu informacyjnego o systemie pieczy zastępczej w Powiecie Tarnogórskim	Film informacyjny	PCPR
9	Publikacja materiałów promocyjnych w lokalnych mediach	Ilość publikacji	PCPR

Cel operacyjny 3

Tworzenie nowych miejsc opieki i wychowania dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych	Ilość wniosków o przyjęcie na szkolenie dla kandydatów na rodziców zastępczych	PCPR
2	Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych	Ilość zorganizowanych szkoleń, Liczba osób biorących udział w szkoleniu Ilość osób, które ukończyły szkolenie	PCPR
3	Prowadzenie badań psychologicznych i pedagogicznych kandydatów na rodziców zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych	Liczba wydanych opinii psychologiczno - pedagogicznych	PCPR
4	Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka	Liczba wydanych zaświadczeń kwalifikacyjnych	PCPR
5	Organizowanie i prowadzenie szkolenia dla dzieci biologicznych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	Ilość przeprowadzonych szkoleń Ilość osób biorących udział w szkoleniach	PCPR

Cel operacyjny 4

Profesjonalizacja rodzicielstwa zastępczego poprzez tworzenie zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Tworzenie zawodowych rodzin zastępczych wg limitu określonego w punkcie VI programu	Liczba podpisanych z rodzinami umów	PCPR

		o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	
2	Tworzenie zawodowych rodzin zastępczych – poza limitem	Liczba podpisanych z kandydatami umów o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	PCPR
3	Tworzenie rodzinnych domów dziecka	Liczba utworzonych rodzinnych domów dziecka	PCPR
4	Organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego	Ilość zorganizowanych szkoleń Ilość osób biorących udział w szkoleniach	PCPR

Cel operacyjny 5

Wspieranie merytoryczne istniejących rodzin zastępczych.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Poszerzenie oferty szkoleń dla rodzin zastępczych, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji oraz zapobieganie zjawisku wypalenia zawodowego – projekt Centrum Usług Społecznych	Liczba zorganizowanych szkoleń, Liczba rodzin biorących udział w szkoleniach	PCPR
2	Zwiększenie oferty poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz rodzin pomocowych – projekt Centrum Usług Społecznych	Liczba udzielonych porad, Liczba rodzin korzystających z poradnictwa	PCPR
3	Zwiększenie oferty poprzez dostęp do specjalistycznej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, medycznej itp. - projekt Centrum Usług Społecznych	Ilość dzieci korzystających ze specjalistycznych usług	PCPR
4	Poszerzenie oferty terapeutycznej dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci przebywających w pieczy zastępczej	Ilość form terapii, programów terapeutycznych, Liczba rodzin lub dzieci uczestniczących w terapii, w tym indywidualnej lub systemowej	PCPR
5	Zwiększenie ilości rodzin zastępczych objętych opieką koordynatora	Liczba rodzin objętych opieką koordynatora, Liczba koordynatorów	PCPR
6	Stworzenie właściwych warunków do zorganizowania grupy wsparcia dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i zachęcanie rodzin do skorzystania z tej formy pomocy	Liczba spotkań grup wsparcia w ciągu roku, liczba rodzin korzystających z grupy wsparcia	PCPR
7	Zapewnienie wsparcia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poprzez rodziny	Liczba umów podpisanych	PCPR

	pomocowe	z rodzinami na pełnienie funkcji rodziny pomocowej	
8	Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy	Liczba rodzin objętych pomocą wolontariuszy	PCPR, NGO
9	Zapewnienie rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka pomocy prawnej	Liczba rodzin korzystających z pomocy prawnej	PCPR

Cel operacyjny 6

Integracja środowiska rodzin zastępczych.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Organizacja grup wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą	Liczba spotkań grup wsparcia w ciągu roku, Liczba rodzin korzystających z grupy wsparcia	PCPR
2	Organizacja imprez i spotkań mających na celu integrację środowiska rodzin zastępczych	Liczba i tematyka zorganizowanych imprez i spotkań, Liczba rodzin biorących udział w imprezach	PCPR

Cel operacyjny 7

Wspieranie procesu usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.

	ZADANIE	WSKAŹNIK	REALIZATORZY
1	Prowadzenie grup edukacyjnych i szkoleń dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej	Liczba zrealizowanych szkoleń dla usamodzielniających się wychowanków, Liczba osób biorących udział w szkoleniach	PCPR
2	Tworzenie i pomoc w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia	Liczba IPU napisanych przy udziale pracowników zespołu ds. pieczy zastępczej	PCPR
3	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia, w szczególności poprzez organizowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe	Ilość spraw prowadzonych przez pracowników PCPR, ilość zorganizowanych szkoleń lub kursów, ilość osób biorących udział w szkoleniach, kursach	PCPR

Cel operacyjny 8

Pełna stabilizacja sytuacji dziecka (w tym powrót do rodziny biologicznej lub adopcja)

1	Realizacja planu pomocy dziecku oraz współpraca przy realizacji planu pracy z rodziną dziecka, w szczególności dążenie do powrotu dzieci pod opiekę rodziców biologicznych lub adopcja	Ilość powrotów dzieci do rodziców biologicznych, Ilość adopcji	PCPR, OPS
---	--	--	-----------

Cel operacyjny 9

Zapewnienie opieki dzieciom powyżej 13 roku życia, które nie mogą być umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej

1	Podjęcie działań zmierzających do utworzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej	Ilość miejsc świadczenia usługi	PCPR, OPS
2	Zapewnienie oferty terapeutycznej i specjalistycznej pomocy psychologicznej, medycznej, pedagogicznej dla wychowanków POW – projekt EFS	Ilość i rodzaj zapewnionych usług, ilość osób korzystających z poszczególnych form wsparcia	PCPR

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Źródła finansowania	Główne przeznaczenie
środki własne samorządu powiatowego oraz samorządów gminnych	<ul style="list-style-type: none"> •środki własne powiatu •udział gminy: 10%, 30%, 50% wydatków na opiekę i wychowanie kolejno w pierwszym, drugim i trzecim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej •zwrot kosztów z tytułu porozumień z właściwymi do ponoszenia kosztów powiatami
środki budżetowe administracji rządowej	Dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu pieczy zastępczej oraz zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
środki budżetowe samorządu województwa	Konkursy ogłaszane przez Zarząd Województwa Śląskiego
środki organizacji pozarządowych	Środki własne organizacji pozarządowych przy organizacji imprez promujących rodzicielstwo zastępcze
środki strukturalne Unii Europejskiej	Współfinansowanie zadań związanych wsparciem systemu pieczy zastępczej oraz innych zadań określonych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020 Projekty: „Teraz MY”, „Centrum Usług Społecznych” i inne.

Opracował:

Zespół ds. pieczy zastępczej

w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie

w Tarnowskich Górach

Wstępnie zatwierdził:

dyrektor

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

w Tarnowskich Górach

UZASADNIENIE

Podstawą prawną do opracowania i wdrożenia „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej Realizowanego w Powiecie Tarnogórskim w latach 2018 - 2020” jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Nadrzędnym celem programu, a zarazem zadaniem powiatu nałożonym przez przedmiotową ustawę, jest zapewnienie opieki i wsparcia dzieciom i młodzieży z terenu Powiatu Tarnogórskiego, których rodzice nie są w stanie czasowo lub trwale takiej opieki nad nimi sprawować. Zadania zaplanowane do realizacji, ujęte w cele operacyjne, mają charakter profilaktyczny, prewencyjny, a także służą zwalczaniu problemu (jakim jest brak opieki nad dziećmi) i jego negatywnych konsekwencji. Program rozwoju pieczy zastępczej zakłada także zapewnienie różnych form wsparcia istniejącym rodzinom zastępczym, profesjonalizację rodzicielstwa zastępczego oraz stały rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.

Program ma charakter ogólny i wytycza kierunki działań w obszarze pieczy zastępczej.

Zadania związane z pieczą zastępczą wynikają wprost z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wiele działań zawartych w programie mieści się w zadaniach ustawowych.

Mając na uwadze doświadczenia wynikające z realizacji Programu w latach ubiegłych, a także potrzeby Powiatu w zakresie pieczy zastępczej szczególną uwagę zwrócono na **pozyskiwanie i szkolenie nowych kandydatów na rodziców zastępczych**. W ramach Programu zaplanowano przeprowadzenie szerokiej kampanii społecznej promującej rodzicielstwo zastępcze. Celem kampanii jest jak najszersze dotarcie do lokalnej społeczności z informacjami na temat rodzinnej pieczy zastępczej i promowanie tej formy zapewnienia opieki opuszczonym dzieciom. Planuje się aby społeczna kampania miała kompleksowy charakter i opierała się na tworzeniu pozytywnego wizerunku rodzin zastępczych w lokalnych mediach (gazety, TV), mediach społecznościowych (strona internetowa, fanpage na facebooku), produkcja materiału filmowego na temat systemu pieczy zastępczej w Powiecie Tarnogórskim, produkcja piosenki, videoklipu, gadżetów reklamowych, ulotek, plakatów, organizację Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.

Tak szerokie działanie promocyjne jest konieczne z uwagi na stale malejącą ilość kandydatów na rodziców zastępczych, rezygnację już istniejących rodzin z pełnienia swojej funkcji (np. z powodu wieku) oraz dużą ilość dzieci umieszczanych w domach dziecka.

Zapewnienie pieczy zastępczej jest zadaniem własnym powiatu. Z punktu widzenia potrzeb psychologicznych dziecka najkorzystniejszą formą pieczy zastępczej jest **rodzinna** – rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe i rodzinne domy dziecka. Umieszczanie dzieci w domach dziecka powinno być rozwiązaniem ostatecznym. Rodzinne formy pieczy zastępczej są także formą zapewnienia opieki dzieciom korzystniejszą dla Powiatu z **punktu widzenia ekonomicznego**. Miesięczny koszt utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej waha się od ok. 1000 zł w rodzinie zastępczej niezawodowej do ok. 2000 zł w przypadku rodzinnego domu dziecka, natomiast średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w domu dziecka w 2017 roku to 3 800 zł. W chwili obecnej w domach dziecka poza Powiatem Tarnogórskim wychowuje się ok. 50 dzieci. W przypadku dalszego spadku zainteresowania lokalnej społeczności tematem rodzicielstwa zastępczego ta liczba może rosnąć, a tym samym wzrosną koszty opieki ponoszone przez powiat.

Począwszy od początku 2000 roku Powiat Tarnogórski z roku na rok stawał się miejscem przyjaznym dla tworzenia rodzin zastępczych, słynęliśmy z tego, że niewiele dzieci było umieszczanych w domach dziecka. Zmiany demograficzne oraz społeczno – gospodarcze spowodowały tę tendencję i dziś konieczne jest ponowne rozpowszechnienie idei rodzinnej pieczy zastępczej na szeroką skalę.

Kolejnym ważnym działaniem zaplanowanym do realizacji w ramach Programu jest utworzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej na terenie Powiatu Tarnogórskiego dla 14 wychowanków. Jest to działanie związane z deinstytucjonalizacją pieczy zastępczej – zapobieganie to umieszczaniu dzieci i młodzieży w oddległych domach dziecka poza Powiatem Tarnogórskim, bez możliwości prowadzenia pracy z jego rodzicami biologicznymi.

Pragniemy podkreślić, że obejmowanie dzieci opieką w ramach pieczy zastępczej powinno mieć czasowy charakter – do momentu, w którym możliwy będzie ich powrót pod opiekę rodziny biologicznej lub przysposobienie. W tym celu Program zakłada realizowanie działań we współpracy z gminami pochodzenia dzieci.

Źródłem finansowania zarówno zadań wynikających z delegacji ustawowej jak i Programu są:

- środki własne Powiatu i innych samorządów,
- dotacje z budżetu Państwa,
- środki budżetowe samorządu województwa

— środki własne organizacji pozarządowych
środki strukturalne Unii Europejskiej.